

ความรู้เรื่องปุ๋ย

ครั้งที่ 6 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560

ข่าวประชาสัมพันธ์ สำนักปลัด

แผนงานการเกษตร งานส่งเสริมการเกษตร
เทศบาลตำบลยางหล่อ

ปุ๋ย คือ วัสดุที่มีธาตุอาหารพืชเป็นองค์ประกอบ หรือสิ่งมีชีวิตที่ก่อให้เกิดธาตุอาหารพืช เมื่อใส่ลงไปในดินแล้วจะปลดปล่อย หรือสังเคราะห์ธาตุอาหารที่จำเป็นให้แก่พืช โดยทั่วไปปุ๋ย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยเคมี)

2. ปุ๋ยอินทรีย์

- ปุ๋ยคอก
- ปุ๋ยชีวภาพ
- ปุ๋ยหมัก
- ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
- ปุ๋ยพืชสด

1. ปุ๋ยเคมี คือสารประกอบอินทรีย์ที่ให้ธาตุอาหารพืช เป็นสารประกอบที่ผ่านกระบวนการผลิตทางเคมี เมื่อใส่ลงไปในดินที่มีความชื้นที่เหมาะสม ปุ๋ยเคมีจะละลายให้พืชดูดไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว มีอยู่ 2 ประเภท คือ

- ปุ๋ยเดี่ยวหรือแม่ปุ๋ย ได้แก่ ปุ๋ยพวกแอมโมเนียมซัลเฟต โพแทสเซียมคลอไรด์ ฯลฯ ซึ่งเป็นสารประกอบทางเคมี มีธาตุอาหาร ปุ๋ย คือ N หรือ P หรือ K เป็นองค์ประกอบอยู่ด้วยหนึ่งหรือสองธาตุแล้วแต่ชนิดของสารประกอบที่เป็นแม่ปุ๋ยนั้น ๆ มีปริมาณของธาตุอาหาร ปุ๋ย ที่คงที่ เช่น ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต มีไนโตรเจน 20% N ส่วนโพแทสเซียมไนเตรต มีไนโตรเจน 13% N และโพแทสเซียม 46% K,(2) O อยู่ร่วมกันสองธาตุ

- ปุ๋ยผสม ได้แก่ ปุ๋ยที่มีการนำเอาแม่ปุ๋ยหลาย ๆ ชนิดมาผสมรวมกัน เพื่อให้ปุ๋ยที่ผสมได้มีปริมาณและสัดส่วนของธาตุอาหาร N P และ K ตามที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ปุ๋ยที่มีสูตรหรือเกรดปุ๋ยเหมาะที่จะใช้กับพืชและดินที่แตกต่างกัน ปุ๋ยผสมนี้จะมีขายอยู่ในท้องตลาดทั่วไปเพราะนิยมใช้กันมาก ปัจจุบันเทคโนโลยีในการทำปุ๋ยผสมได้พัฒนาไปไกลมาก สามารถผลิตปุ๋ยผสมให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ มีการบั่นเป็นเม็ดขนาดสม่ำเสมอสะดวกในการใส่ลงไปในไร่ นา ปุ๋ยพวกนี้เก็บไว้นานๆ จะไม่จับกันเป็นก้อนแข็ง สะดวกแก่การใช้เป็นอย่างยิ่ง

ปุ๋ยอินทรีย์

2. ปุ๋ยอินทรีย์ คือสารประกอบที่ได้จากสิ่งที่มีชีวิต ได้แก่ พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ผ่านกระบวนการผลิตทางธรรมชาติ ปุ๋ยอินทรีย์ส่วนใหญ่ใช้ในการปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดิน ทำให้ดินโปร่ง ร่วนซุย ระบายน้ำและถ่ายเทอากาศได้ดี รากพืชจึงงอกงอไปหาธาตุอาหารได้ง่ายขึ้น

ปุ๋ยอินทรีย์ มีปริมาณธาตุอาหารอยู่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปุ๋ยเคมี และธาตุอาหารพืชส่วนใหญ่อยู่ในรูปของสารประกอบอินทรีย์ เช่น ไนโตรเจนอยู่ในสารประกอบจำพวกโปรตีน เมื่อใส่ลงไปในดินพืชจะไม่สามารถดูดไปใช้ประโยชน์ได้ทันที แต่ต้องผ่านกระบวนการย่อยสลายของจุลินทรีย์ในดิน แล้วปลดปล่อยธาตุอาหารเหล่านั้นออกมาในรูปสารประกอบอินทรีย์ เช่นเดียวกับกับปุ๋ยเคมี จากนั้นพืชจึงดูดไปใช้ประโยชน์ได้

ปุ๋ยอินทรีย์มี 3 ประเภท คือ

- 1) ปุ๋ยหมัก
- 2) ปุ๋ยคอก
- 3) ปุ๋ยพืชสด
- 4. ปุ๋ยชีวภาพ
- 5.ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

-กลุ่มจุลินทรีย์ที่ช่วยทำให้ธาตุอาหารพืชในดินละลายออกมาเป็นประโยชน์ต่อพืชมากขึ้น เช่น ไมคอร์ไรซาที่ช่วยให้ฟอสฟอรัสที่ถูกตรึงอยู่ในดินละลายออกมาอยู่ในรูปที่พืชดูดไปใช้ประโยชน์ได้

ไมคอร์ไรซา (Mycorrhiza) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อรากับรากพืชซึ่งมีความเฉพาะเจาะจงกับรากพืชจะมีความสัมพันธ์ทั้งด้านโครงสร้างและการทำงาน

ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ คือ ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผ่านกระบวนการผลิตที่ใช้อุณหภูมิสูงถึงระดับที่สามารถฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ ทั้งที่เป็นโรคพืช โรคสัตว์ และโรคมนุษย์ รวมทั้งจุลินทรีย์ต่างๆ ไปด้วย จากนั้นนำจุลินทรีย์ที่มีสมบัติเป็นปุ๋ยชีวภาพที่เลี้ยงไว้ในสภาพปลอดปล่อยเชื้อมาผสมกับปุ๋ยอินทรีย์ดังกล่าว และทำการหมักต่อไปจนกระทั่งจุลินทรีย์ที่ใส่ลงไปในปีหมักมีปริมาณคงที่ จุลินทรีย์เหล่านั้นนอกจากจะช่วยตรึงไนโตรเจนให้แก่พืชแล้ว ยังช่วยผลิตสารฮอโมนพืชเพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตของรากพืช และจุลินทรีย์บางชนิดยังสามารถควบคุมโรคพืชในดินและกระตุ้นให้พืชสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้อีกด้วย

หลักการใช้ปุ๋ย

1) เลือกใช้ปุ๋ยคอกที่มีคุณภาพดี โดยพิจารณาจากชนิดของมูลสัตว์ อาหารที่สัตว์กิน อายุของสัตว์และวิธีการเก็บรักษา เช่น มูลไก่จะมีธาตุอาหารพืชมากกว่ามูลสุกร สัตว์ที่กินต้นถั่วและอาหารสำเร็จรูปจะมีธาตุอาหารพืชมากกว่าสัตว์ที่กินฟางข้าวกับหญ้าแห้ง และสัตว์ที่มีอายุมากจะให้มูลที่มีธาตุอาหารพืชมากกว่าสัตว์อายุน้อย ส่วนวิธีการเก็บรักษาปุ๋ยคอกนั้นต้องไม่ตากแดดตากฝน และต้องเติมปุ๋ยซุบเปอร์ฟอสเฟตลงในกองปุ๋ยคอกด้วย เพื่อลดการสูญเสียธาตุไนโตรเจนในรูปของก๊าซแอมโมเนีย

2) เลือกใช้ปุ๋ยหมักที่สลายตัวสมบูรณ์แล้ว ปุ๋ยหมักที่ได้จากการหมักเอง หรือปุ๋ยหมักที่มีจำหน่าย ถ้าเป็นชนิดผง ต้องเป็นผงค่อนข้างละเอียด มีกลิ่นหอมคล้ายดิน ส่วนปุ๋ยหมักชนิดอัดเม็ดและชนิดน้ำต้องพิจารณาจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้

3) การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและปุ๋ยพืชสด ควรใช้ในการเตรียมดินปลูกพืชหรือผสมดินปลูก ยกเว้นปุ๋ยหมักอัดเม็ดและปุ๋ยหมักน้ำ สามารถนำไปใช้ได้ดีเมื่อพืชเจริญเติบโตแล้ว ส่วนปุ๋ยคอกที่นำมาใช้นั้น ควรตากแดดให้แห้งสนิทและเป็นปุ๋ยคอกเก่า เพื่อป้องกันการแพร่พันธุ์ของวัชพืชที่สัตว์กินเข้าไป

4) ต้องคำนึงถึงต้นทุนในการใช้ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทุกชนิดต้องคำนึงถึงต้นทุนจากราคาปุ๋ย และค่าจ้างแรงงานที่ต้องใช้หลักการใช้ปุ๋ยเคมีเนื่องจากปุ๋ยเคมีเป็นปุ๋ยที่มีราคาแพง และมีความเข้มข้นของปริมาณธาตุอาหารพืชสูง จึงควรพิจารณาโดยรอบคอบก่อนตัดสินใจเลือกใช้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการลงทุนที่ไม่คุ้มค่าและเกิดปัญหากับต้นพืช โดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- ชนิดของพืชที่นำมาปลูก ต้องพิจารณาว่าเป็นชนิดใด เช่น พืชผัก ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับหรือพืชไร่-นา เพื่อจะได้เลือกใช้ปุ๋ยให้เหมาะสม
- ปริมาณธาตุอาหารพืชในดิน จะต้องตรวจสอบความอุดมสมบูรณ์ของดิน ว่ามีปริมาณธาตุอาหารพืชชนิดใด มากหรือน้อย เพื่อประกอบการพิจารณาเลือกใช้ปุ๋ยเคมี โดยส่งตัวอย่างดินไปตรวจสอบที่กรมพัฒนาที่ดิน หรือใช้เครื่องมือตรวจสอบด้วยตนเอง
- ลักษณะของปุ๋ย คือ รูปร่างและลักษณะของปุ๋ยที่แตกต่างกัน เช่น ปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยเกล็ด ปุ๋ยผงและปุ๋ยอัดเม็ด ซึ่งจะมีผลต่อการใช้ กล่าวคือ ถ้าต้องการให้ปุ๋ยทางรากนิยมใช้ปุ๋ยอัดเม็ด ถ้าต้องการให้ปุ๋ยทางใบจะใช้ปุ๋ยเกล็ด ปุ๋ยน้ำผสมน้ำฉีดพ่นทางใบ เป็นต้น
- ราคาของปุ๋ยและราคาของผลผลิต ต้องพิจารณาว่าราคาของปุ๋ยจะคุ้มค่างบกับราคาผลผลิตที่จำหน่ายได้หรือไม่
- การทดสอบปุ๋ย ก่อนซื้อปุ๋ยทุกครั้งหากซื้อในปริมาณมาก ควรซื้อเป็นตัวอย่างมาทดสอบก่อนทุกครั้งโดยใช้ชุดทดสอบปุ๋ยป้องกันปุ๋ยปลอม
- ศึกษาอัตราส่วนของปุ๋ยที่ใช้สำหรับพืชที่ปลูก โดยทั่วไปที่ข้างถุงปุ๋ยจะมีคำแนะนำปริมาณการใช้ปุ๋ย และวิธีใช้สำหรับพืชชนิดต่างๆ
- พิจารณาลากข้อความข้างกระสอบปุ๋ย ปุ๋ยเคมีที่ได้มาตรฐานจะต้องมีข้อความต่อไปนี้ คำว่า “ปุ๋ยเคมี” , ระบุสูตรหรือเกรดปุ๋ย, มีหลักฐานขึ้นทะเบียนเคมีภัณฑ์ จากกรมวิชาการเกษตร, มีเครื่องหมายการค้า, ระบุน้ำหนักที่บรรจุ (ขนาดมาตรฐาน ๕๐ กิโลกรัม) ระบุชื่อบริษัทผู้ผลิตและผู้แทนจำหน่าย, คำแนะนำและปริมาณการใช้ปุ๋ย

นางสาวรัชฎาภรณ์ เทพอินทร์ เขียน

15 พฤษภาคม 2560

สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ เทปบาลตำบลยางหล่อ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39180

โทร. 042-003255 โทรสาร. 042-003253